

**KORAK PREMA SEMANTIČKOME WEBU : MOGUĆNOST
STRUKTURIRANJA PODATAKA U PREGLEDNIM ZAPISIMA NSK
NORMATIVNE BAZE IMENA**

A step towards the semantic web : the possibility of structuring data in
authority records in a NUL name authority file

Ana Knežević Cerovski

Nacionalna i sveučilišna knjižnica

acerovski@nsk.hr

UDK /UDC **025.3/.4:004.738.52**

004.738.52:004.91

Stručni rad / Professional paper

Primljeno/Received: 18.11.2016.

Broj
bibliografske
jedinice

290

Sažetak

Rad prikazuje mogućnost strukturiranja biografsko-administrativnih podataka u preglednim zapisima NSK normativne baze imena. Upisivanje je i strukturiranje tih podataka neophodno kako bi se nedvosmisleno i jednoznačno identificirale osobe, obitelji i korporativna tijela/sastanci.

Pregledni zapisi za nadzirane pristupnice za imena¹ (dalje u tekstu pregledni zapisi) obogaćeni biografsko-administrativnim podacima i identifikatorima strukturiranima u posebnim poljima formata MARC 21 za pregledne zapise, omogućavaju jednostavnije korištenje istih naspram upisivanja tih podataka u slobodno oblikovanome tekstu. Ujedno olakšavaju unošenje kontroliranih podataka, omogućavaju jednostavnije korištenje podataka u svrhu pretraživanja, povezivanja zapisa u drugim sustavima poput VIAF-a, ISNI-ja, povećavaju i proširuju dosadašnje mogućnosti normativnih baza podataka. Rad se djelomično osvrće i na primjenu FRAD modela u zapisima formata MARC 21. Preporuke o granuliranju biografsko-administrativnih podataka, koje su, kao preporuka, donesene na Vijeću VIAF-a, uskoro bi se trebale primijeniti na pregledne zapise Nacionalne i sveučilišne

¹ Odnosi se na imena osoba, obitelji, korporativnih tijela/sastanaka.

knjižnice u Zagrebu (dalje NSK) u obliku povezanih podataka. U konačnici, nova bi praksa bilježenja podataka pridonijela tome da pregledni zapisi NSK zasjaje svjetlom semantičkoga *weba*.

Ključne riječi: pregledni zapisi za nadzirane pristupnice za imena, NSK normativna baza imena, FRAD, povezani podaci, semantički *web*, format MARC 21

Summary

The paper presents name authority records of a NUL authority file and their data which is necessary for clear and unambiguous identification of persons, families and corporate bodies/meetings in authority files. Authority records enriched with biographical data and identifiers that are presented in a simple manner in specific areas are much easier than entering data into the free formatted text. Also, they facilitate for catalogers to use data for the purpose of searching, linking records to other systems such as VIAF or ISNI, and ultimately enhance and extend the existing possibilities of an authority file. The paper will discuss FRAD model on records in MARC 21 records, it will address the recommendations which are made at VIAFC, relating to the participation of libraries in VIAF and a way of structuring records. Ultimately, all this will contribute that NUL authority records become a part of semantic web.

Key words: name authority records, NUL name authority file, FRAD, linked data, semantic web, format MARC 21

Uvod

Današnji razvoj informacijsko-komunikacijske tehnologije, interneta, semantičkoga *weba*, ali i prekomjerna količina informacija koje svakodnevno dolaze i prolaze kroz naše komunikacijske kanale, učinila je svijet informacija drugačijim nego ikada prije.

Do informacija/podataka želi se doći brzo, bez puno pretraživanja, pregledavanja, vijesti se čitaju letimično, pogledom se upijaju novinski naslovi, informacije su posvuda, a

često je nemoguće od velike količine informacija doći do one koja je zaista potrebna i istovremeno točna.

Knjižnice se trebaju otvoriti i prikazati svoje informacije/podatake u globalnome mrežnom okruženju te omogućiti njihovo široko povezivanje.

Rad je na normativnim bazama neprekidan, iziskuje često dodavanje novih podataka i puno istraživanja. Doći do prave informacije katalogizatorima predstavlja velike izazove. Normativne baze podataka sastoje se od nadziranih pristupnica osobnih imena, korporativnih tijela i sastanaka, jedinstvenih stvarnih naslova i predmeta. Pregledni zapis kreiran sa svim propisanim elementima i točnim i jedinstvenim informacijama omogućava lakše pretraživanje i povezivanje pojedinoga autorstva s njemu pripadajućim jedinicama građe.

Knjižnični katalogi trebaju omogućiti pronalaženje različitih informacija, kao npr.: „*pronalaženja svih jedinica građe pisane kineskim jezikom svih autorica koje su stomatologinje i pjesnikinje.*“² Danas nije moguće u potpunosti odgovoriti na takve upite jer autori unutar normativnih baza često nisu dovoljno definirani granuliranim biografsko-administrativnim podacima. Međutim, nacionalne knjižnice, kao i ustanove odgovorne za izradu i održavanje normativnih baza, imaju zadaću stvarati nacionalne normativne baze podataka te trebaju težiti ostvarenju toga cilja.

Pregledni zapisi pravo su bogatstvo informacija i iznimno je važno učiniti ih javno dostupnima, otvorenima i interoperabilnima, kako u nacionalnim, tako i u međunarodnim knjižničnim katalogima i sustavima.

Izvori za strukturiranje preglednih zapisa u skladu s modelom i formatom

Polja preglednoga zapisa 046 i 3XX (polja atributa entiteta), koja sadrže dodatne informacije o karakteristikama nadziranih pristupnica, i identifikatori u NSK normativnoj bazi imena implementirat će se u zapise za nadzirane pristupnice osobnih imena, imena

² Moulaison, Heather Lea. Authorities in Post-RDA Library Systems : A Case Study. // IFLA WLIC 2014, 16-22 August 2014, Lyon, France. URL: <http://library.ifla.org/821/1/086-moulaison-en.pdf> (2016-02-18). Str. 2.

obitelji i korporativna tijela/sastanke koji pripadaju hrvatskome korpusu.

LC control no.: n 79022889

LCCN Permalink: <https://locn.loc.gov/n79022889>

HEADING: Einstein, Albert, 1879-1955

000 04275cz a2200625n 450

001 1420642

005 20150122050808.0

008 790418n| azannaabn |b aaa

010 __ |a n 79022889

035 __ |a (OCoLC)oca00256664

040 __ |a DLC |b eng |e rda |c DLC |d DLC |d ICU |d DLC |d DLC-R |d OCoLC |d DLC |d SG-SiLA |d Uk |d OCoLC |d DLC |d IEN |d DLC

046 __ |f 18790311 |g 1955

100 1_ |a Einstein, Albert, |d 1879-1955

370 __ |a Ulm (Germany) |b Princeton (N.J.) |2 naf

372 __ |a Physics |2 lcsh

373 __ |a Institute for Advanced Study (Princeton, N.J.) |a Manhattan Project (U.S.) |2 naf

374 __ |a Physicist

375 __ |a male

377 __ |a ger |a eng

400 1_ |a Ai-yin-ssu-t'an, |d 1879-1955

400 1_ |a Ai-yin-ssu-t'an, A-po-t'e, |d 1879-1955

400 1_ |a Ainshtajn, Albert, |d 1879-1955

Slika 1. Dio preglednog zapisa Kongresne knjižnice s poljima 046 i 3XX

Mogućnost prikaza, korištenja i kreiranja preglednih zapisa ovisi o programu, formatu, modelu i drugim činiteljima koje koristi NSK. Izvori kojima se NSK koristi u pripremi, prvo eksperimentalne faze, za implementaciju polja atributa i identifikatora jesu: Machine-Readable Cataloging Format 21 for Authority data (dalje u tekstu format MARC 21), model Functional Requirements for Authority Data (dalje u tekstu FRAD), International Standard Bibliographic Description (dalje u tekstu ISBD) i smjernice Virtual International Authority File (dalje u tekstu VIAF).

FRAD i MARC 21

„FRAD je apstraktni model te se ne može izravno primijeniti u definiranju podatkovnih elemenata za izgradnju baze podataka ili definiranje standarda i formata.“³ No, ipak postoje određeni elementi podudaranja konceptualnoga modela FRAD i formata MARC 21.

³ Uvjeti za funkcionalnost autoriziranih podataka : konceptualni model / uredio Glenn E. Patton. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010. Str. 9.

FRAD kao konceptualni model autoriziranih podataka u svojoj osnovi znači: „entiteti bibliografskoga univerzuma poznati su po imenima/identifikatorima u procesu katalogizacije i koriste se kao osnova za oblikovanje nadziranih pristupnica.“⁴ Ukratko, bibliografski entiteti poput osoba, obitelji i korporativnih tijela/sastanaka imaju imena po kojima su poznati. „Imenima se dodjeljuju identifikatori na temelju kojih se izrađuju nadzirane pristupnice, a na same pristupnice ključni utjecaj imaju entiteti pravila i ustanova.“⁵ Odabir pristupnica i navođenje podataka u preglednim zapisima usko su povezani s nacionalnim pravilnicima za katalogizaciju, ustanovama odgovornima za izradu i održavanje normativnih baza podataka.

Kako navodi Moulaison „idealni će knjižnični sustav u budućnosti imati cjelovite setove metapodataka koji će moći odgovoriti na sve korisničke upite koji su identificirani u FRAD-u: pronaći, identificirati, kontekstualizirati i opravdati. Da bi se to ostvarilo, knjižnice moraju pronaći način da podatke omoguće i na semantičkom *webu*.“⁶

Osoba, obitelj ili korporativno tijelo/sastanak imaju svoja imena i identifikatore po kojima su poznati i razlikuju se od ostalih entiteta. U knjižničnome katalogu dodijeljene su im nadzirane pristupnice koje služe za pronalazak entiteta, a prema FRAD-u entiteti imaju svoje atribute.

FRBR navodi tri ključna atributa za identificiranje osoba – datumi, naslov osobe i ostale informacije povezane s osobom. FRAD donosi i dodatne atribute – rod, mjesto rođenja/smrti, zemlja, prebivalište, pripadnost, adresa, jezik osobe, područje djelovanja, zvanje/zanimanje, biografija/povijest.⁷

Većina nacionalnih knjižnica odabrala je set osnovnih (obveznih) polja atributa entiteta – usvojeni oblik imena, datumi povezani s osobom, titule, puniji oblik imena, zanimanje i identifikator.

⁴ Isto, str. 18.

⁵ Isto.

⁶ Moulaison, Heather Lea. Nav. dj., str. 11.

⁷ Usp. Isto.

ISBD

Neizostavnu ulogu ima ISBD „čija je svrha da poboljša prenosivost bibliografskih podataka u okruženje semantičkoga *weba* kao i interoperabilnost ISBD-a s drugim standardima sadržaja, a ujedno služi kao glavni standard za promicanje univerzalne bibliografske kontrole.“⁸

U knjižničnim sustavima osobe su navedene: kao ime i prezime sa svojim znakovima (pristupnice) ili kao identifikator u bibliografskome zapisu; i, dakako, kroz informacije koje su navedene u samome preglednom zapisu.⁹

Biografsko-administrativni podaci koji se navode za nedvosmisleno i jednoznačno identificiranje osobe, obitelji i korporativnoga tijela/sastanka u normativnoj bazi jesu: identifikatori, datumi, mjesta, zanimanja, područja djelovanja, pridruženi jezici, itd. Pregledni zapisi obogaćeni većim brojem biografsko-administrativnih i drugih navedenih podataka omogućavaju jednostavnije spajanje i prepoznavanje svih vrsta autorstva u velikima normativnim i bibliografskim bazama, a time i uspješniju univerzalnu bibliografsku kontrolu.

VIAF¹⁰

NSK normativna baza imena sastavni je dio VIAF-a od 2013. godine i redovno ažurira svoje pregledne zapise i predstavlja hrvatske autore u toj bazi, što utječe i na postotak dodjele jedinstvenih identifikatora ISNI-ja za hrvatske autore.¹¹

VIAF se kao jedinstvena virtualna datoteka razvija, raste i radi na smjernicama za poboljšanje povezivanja podataka. Temeljem stalnih analiza „ponašanja“ preglednih zapisa unutar ogromnoga VIAF-ovog sustava, Vijeće VIAF-a ili Virtual International Authority File

⁸ ISBD : međunarodni standardni bibliografski opis / preporučila Skupina za pregled ISBD-a ; odobrio Stalni odbor IFLA-ine Sekcije za katalogizaciju ; [s engleskog prevela i predgovor napisala Ana Barbarić]. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2014. Str. XV.

⁹ Usp. Moulaison, Heather Lea. Nav. dj., str. 2.

¹⁰ Virtual International Authority File. URL: <https://viaf.org/> (2017-10-22)

¹¹ Više o ISNI-ju vidi u : Getliher, Danijela ; Knežević Cerovski, Ana. Međunarodni standardni broj imena (ISNI) u kontekstu normativnog nadzora. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. ISSN 0507-1925. 57 (2014), 1/3 ; str. 37-50.

Council¹² (dalje u tekstu VIAFC) 2015. godine donijelo je Smjernice ili VIAF guidelines¹³ na godišnjem sastanku VIAFC. Smjernicama VIAF-a članice se potiču na uspješnije sudjelovanje u VIAF-ovoj bazi podataka.

Smjernice pojašnjavaju minimalnu prihvatljivu razinu zapisa, funkcionalnost sustava VIAF, načine spajanja pojedinačnih preglednih zapisa u jedinstveni klaster¹⁴, utjecaj svake pojedine knjižnice na same klastere i navode česte probleme unutar sustava, ali i pojašnjavaju ključna načela za sudjelovanje u VIAF-u koja se odnose upravo na način upisivanja podataka u pregledne zapise.¹⁵

Polja atributa entiteta i NSK

Atributi roda, mjesta rođenja/smrti, zemlje, prebivališta, pripadnosti, adrese, jezika osobe, područja djelovanja, zvanja/zanimanja, biografije/povijesti u NSK normativnoj bazi imena navode se u polju 678 Biografski ili povijesni podaci, u obliku – Hrvatska fizičarka. Rođena 25. 8. 1956. u Poreču. Doktorica znanosti.

U preglednim se zapisima, prema Pravilniku i priručniku za izradbu abecednih kataloga (dalje u tekstu ppiak), pojedini atributi povezani s osobom, obitelji i korporativnim tijelom/sastankom (datumi, zanimanja, titule) upisuju kao sastavni dijelovi nadzirane pristupnice.¹⁶ Sadašnja praksa opisivanja atributa pojedinih entiteta i njegovih sastavnih dijelova, odnosi se na upisivanje u slobodno oblikovanome tekstu. Tako opisani entiteti otežavaju pretraživanje, onemogućavaju točno izlučivanje podataka jer nisu ujednačeni i strukturirani u pripadajuća polja.

Granuliranjem podataka u pripadajuća polja, postigla bi se dosljednost u izradi preglednih zapisa, katalogizatorima bi se olakšalo unošenje podataka, izbjeglo bi se opisno

¹² Vidi : Knežević Cerovski, Ana ; Pancirov, Petra. Normativna baza NSK danas. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 58, 1/2(2015); str. 175-188.

¹³ Annual report VIAF Council meeting 2015. URL: <https://www.oclc.org/content/dam/oclc/viaf/viafc-2015-annual-report.pdf> (2016-10-31)

¹⁴ Svaki zapis u VIAF-u koji okuplja zapise drugih knjižnica u jedan oblik je VIAF klaster i svaki klaster ima svoj identifikator, odnosno trajnu poveznicu. Npr. Gardaš, Anto - <http://viaf.org/viaf/93334825>.

¹⁵ Annual report VIAF Council meeting 2015. Nav. dj.

¹⁶ Usp. Verona, Eva. Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1986-. Str. 191.

pisanje biografskih podataka, a omogućila bi se potpunija razmjena podataka u mrežnome okruženju.

Izabrani set osnovnih polja atributa (obaveznih ako su primjenjiva) koja se mogu koristiti za identifikaciju i obogaćivanje preglednih zapisa prvenstveno nacionalnih autora jesu: 046 – Posebni kodirani datumi, 368 – Drugi atributi osoba ili korporativnih tijela, 370 – Pridruženo mjesto, 371 – Adresa, 372 – Područje djelovanja, 373 – Pripadnost, 374 – Zanimanje, 375 – Rod, 376 – Podaci o obitelji, 377 – Pridruženi jezik i 024 – Drugi standardni identifikatori.¹⁷

Polja koja neće biti temom ovoga rada jer se ne odnose na osobe, obitelji i korporativna tijela/sastanke, ali koja bi se mogla primjenjivati kada bude za to postojala potreba: 336 – Vrsta sadržaja, 380 – Žanr/oblik djela, 381 – Druga razlikovna obilježja djela ili izraza, 382 – Mediji izvedbe, 383 – Brojčana oznaka glazbenog djela, 384 – Tonalitet.¹⁸

Cristán navodi da su sva navedena polja za katalogizaciju izborna i ne ovise o kôdu katalogizacije, iako su uvedena u format MARC 21 kao podrška standardu za katalogizaciju RDA.¹⁹

Vrlo je važno naglasiti da korištenje navedenih polja ne zahtijeva mijenjanje pravila katalogizacije. NSK može koristiti važeći nacionalni pravilnik i priručnik za katalogizaciju (ppiak). Problem korištenja polja atributa jest postizanje dosljednosti u odabiru termina i naziva/imena. Kako bi se postigao cilj jedinstveno oblikovanih imena/naziva, potrebno je odabrati ispravne i točne izvore iz kojih bi se podaci preuzimali, što je drugačije od dosadašnje prakse opisivanja atributa u slobodno oblikovanome tekstu. Obavezno je u svim poljima atributa navođenje izvora iz kojih su podaci preuzeti. U tu svrhu mogu se koristiti ISO standardi, kontrolirani rječnici, normativna baza imena i normativna baza predmetnih pristupnica NSK (nskps) kao i rječnik hrvatskoga UDK *Online*. Tako bi se omogućilo stvaranje interoperabilnijega sustava koji bi proširio mogućnosti korištenja same NSK normativne baze. Svaki element preglednoga zapisa kreirao bi se jednoznačnim normativnim podacima.

¹⁷ Usp. MARC 21 Format for Authority Data (Network Development and MARC Standards Office, Library of Congress). URL: <https://www.loc.gov/marc/authority/ad1xx3xx.html> (2016-02-18)

¹⁸ Isto.

¹⁹ Usp. Cristán, Ana Lupe. RDA Special Topics : RDA Elements in Name Authority Records (NARs) : MARC 21 fields. URL: https://www.loc.gov/aba/rda/source/special_topics_elements_NARs.ppt (2016-02-18)

Izabrana polja i primjeri²⁰**024 – Drugi standardni identifikator**

Standardni broj ili kôd povezan s nazivom entiteta u polju 1XX koji se ne može smjestiti u neko drugo polje, npr. polje 020 (ISBN) i 022 (ISSN). Potpolja u polju definirana su u skladu s poljem 024 formata MARC 21 za bibliografske zapise. VIAFC preporuča stavljanje trajnih poveznica, npr. ISNI i VIAF u polje 024.

Primjer

0247#\$ahttp://isni.org/isni/0000000108896372\$2isni

0247#\$ahttp://viaf.org/viaf/95126958\$2viaf

046 – Posebni kodirani datumi

Polje se odnosi na datume koji su povezani s entitetom. Polje, s pripadajućim potpoljima različite funkcije, koristi se za datume povezane s osobom, obitelji, korporativnim tijelom/sastankom.

Primjeri

046##\$f1931

1001#\$aMunro, Alice,\$d1931-

046##\$f1899\$g1961

1001#\$aHemingway, Ernest,\$d1899-1961

368 – Drugi atributi osobe ili korporativnoga tijela/sastanka

Polje sadrži atribut koji se koristi kako bi opisao entitet ili je potreban za razlikovanje entiteta za koji nije definirana posebna oznaka. Za osobu/obitelj može se uključiti oznaka titule ili neki drugi atribut povezan s osobom/obitelji. Za korporativno tijelo može se uključiti oznaka koja označava vrstu korporativnoga tijela/sastanka ili jurisdikcije/sjedišta ili drugih atributa.

Primjeri

²⁰ Opis polja i primjeri preuzeti su sa službene stranice MARC 21 Format for Authority Data (Network Development and MARC Standards Office, Library of Congress). URL: <https://www.loc.gov/marc/authority/ad1xx3xx.html> (2016-02-18)

368##\$aTelevizijska postaja

368##\$aTvrtka

368##\$bDržava

368##\$bSelo

368##\$dPrinceza

1102#**\$a**Barenaked Ladies

368##\$aGlazbena grupa

151##**\$a**Nayarit (Mexico)

368##\$bDržava

Atributi koji opisuju entitet pretraživali bi se u predmetnome sustavu NSK, hrvatskome UDK *Online* ili relevantnim rječnicima, priručnicima, leksikonima, enciklopedijama itd. (tiskana i mrežna izdanja). Najprihvatljiviji način bio bi validiranje (preuzimanje) pojmova iz normativne baze predmetnoga sustava NSK. Kako bi bilo moguće preuzimanje pojmova, potrebno je podesiti funkciju validiranja u polja 046 i 3XX u programu Aleph, a svaki nepronađeni pojam normirati i time povećavati bazu predmetnih pristupnica. Tim postupkom povećala bi se dosljednost pri navođenju atributa.

370 – Pridruženo mjesto

Polje sadrži atribut za grad, pokrajinu, državu i/ili zemlju povezanu s osobom, korporativnim tijelom/sastankom, obitelji, djelom i izrazom. Za osobu se upisuje grad, pokrajina, država i/ili zemlja povezana s mjestom rođenja, smrti, stanovanja/boravka i/ili identiteta. Za korporativno tijelo/sastanak upisuje se lokacija koja je značajno povezana s korporativnim tijelom/sastankom (npr. mjesto sastanka, mjesto sjedišta organizacije). Za obitelj upisuje se mjesto prebivanja obitelji ili mjesto gdje je obitelj prebivala ili obitelj ima neke veze s tim mjestom.

Primjeri

1001#**\$a**Hemingway, Ernest,\$d1899-1961.

370##\$aOak Park, Ill.\$bKetchum, Idaho**\$e**Oak Park, Ill.\$eToronto eChicago, Ill.\$ePariz, Francuska**\$e**Key West, Fla.\$eKuba**\$e**Ketchum, Idaho

1001#**\$a**Smit, Hans

370##\$aAmsterdam, Nizozemska

(rođen u Amsterdamu, Nizozemska)

130#0\$aInsurance law journal (Chicago)

370##\$gChicago, Ill.

(mjesto izdavanja publikacije: Chicago)

Imena mjesta koja se upisuju u polje 370 pretraživala bi se u predmetnome sustavu NSK ili hrvatskome UDK *Online* – Opće pomoćne oznake za mjesto ili relevantnim rječnicima, priručnicima, leksikonima, enciklopedijama itd. – tiskana i mrežna izdanja.

372 – Područje djelovanja

Polje sadrži atribut područja djelovanja, a odnosi na područje, discipline, a ne na zanimanje. Za osobu se upisuje područje djelovanja, područje stručnosti, itd., područje kojim se osoba bavi ili se bavila. Za korporativno tijelo/sastanak upisuje se područje djelovanja, područje nadležnosti, odgovornosti, jurisdikcije itd. Polje se ponavlja ako entitet ima različita područja djelovanja u drugačijim vremenskim periodima.

Primjeri

1001#\$aFrost, Robert, \$d1874-1963

372##\$aPoezija

1001#\$aWill, George F.

372##\$aPovijest \$aPolitika

Pojmovi koji se upisuju u polje 372 pretraživali bi se u predmetnome sustavu NSK ili hrvatskome UDK *Online* – Opće pomoćne oznake za mjesto ili relevantnim rječnicima, priručnicima, leksikonima, enciklopedijama itd. – tiskana i mrežna izdanja.

373 – Pridružena ustanova

Informacije o grupi, instituciji, organizaciji, itd. koje su povezane s entitetom iz polja usvojene pristupnice. To može biti grupa kojoj osoba pripada ili je pripadala, uključujući i datume pripadnosti. Polje se ponavlja ako osoba pripada različitim ustanovama u različitim vremenskim periodima.

Primjeri

1102#**\$a**National Retired Teachers Association

373##**\$a**NRTA **\$s** 1947 **\$u** http://en.wikipedia.org/wiki/Ethel_Percy_Andrus

1102#**\$a**AARP (Organizacija)

373##**\$a**AARP **\$s** 1958 **\$u** http://en.wikipedia.org/wiki/Ethel_Percy_Andrus

Imena ustanova – podaci o izvorima podataka za korporativna tijela (ustanova, institucija, političkih stranaka, udruga, organizacija i sl.) koja se upisuju u polje 373 pretraživala bi se u predmetnome sustavu NSK i na službenim mrežnim stranicama samih tijela.

374 – Zanimanje

Polje sadrži informacije o profesiji ili zanimanju kojima se osoba bavi ili se bavila, uključujući i prikladne datume i ne smije ga se mijenjati poljem 372 (područje djelovanja). Polje se ponavlja ako osoba ima različita zanimanja u različitim vremenskim periodima.

Primjeri

1001#**\$a**Will, George F.

372##**\$a**Povijest **\$a**Politika

374##**\$a**Novinar

100 1#**\$a**Frost, Robert, **\$d**1874-1963

372##**\$a**Poezija

374##**\$a**Pjesnik

375 – Rod

Polje sadrži informacije o rodu osobe, uključujući i prikladne datume. Za unos tih podataka moguće je koristiti kao izvor ISO5218 ili neki drugi slobodni oblik prema dogovoru – muški/ženski/nepoznat; muškarac/žena/nepoznato.

Primjeri

375##**\$a**muški

375##**\$a**muški**\$s**1926

375##**\$a**ženski**\$s**1972?

1001#**\$a**Čepek, Karel

375##\$a1

\$2iso5218

376 – Podaci o obitelji

Polje sadrži dodatne informacije o obitelji, uključujući i tip obitelji, istaknute članove obitelji, nasljedne titule itd.

Primjeri

100#3\$aPahlavi

376##\$aDinastija**376##\$aObitelj\$bDenny, Anthony, 1501-1549****376##\$aObitelj\$cMarquesses of Cholmondeley**

Izvor podataka za terminologiju vezanu za obitelj može biti predmetni sustav NSK.

377 – Pridruženi jezik

Polje sadrži kódove za jezike povezane entitetom koji su opisani u zapisu. Uključuje jezike koje osoba koristi za objavljivanje, emitiranje itd., jezik koji koristi korporativno tijelo/sastanak u svojoj komunikaciji, jezik obitelji ili jezik djela. Za unos tih podataka moguće je koristiti kao izvor podataka MARC listu kódovā za jezike, ISO standard za jezike ili nazive jezika preuzete iz predmetnoga sustava NSK i iz hrvatskoga UDK *Online*.

Primjeri

377##\$arus\$aeng**377##\$aeng****377#7\$aen\$fr\$2iso639-**

Name Tag	Data
*****	Document 1 out of 1
FMT	AU
LDR	00000cz a22 n 4500
001	000018393
003	HR-ZaNSK
005	20150515160733.0
008	100609nd azznaabn a aaa

0247	http://isni.org/isni/0000000108896372 I2isni
0247	http://viaf.org/viaf/39422863 I2viaf
035	9 (HR-ZaNSK)18476
035	9 (HR-ZaNSK)910806010
035	a (HR-ZaNSK)000018393
040	a HR-ZaNSK b hrv c HR-ZaNSK e ppiak f nskps
046	f1949-07-04 I2 ISO8601
065	a 82 c književnost 2 udc
1001	a Drakulić, Slavenka, Id 1949-
370	a Rijeka I2 nskps c Hrvatska I2 nskps
372	a Književnost I2 nskps
374	a Književnice I2 nskps
375	a ženski I2 nskps
377	a Hrvatski jezik I2 nskps
4001	a Drakulic, Slavenka, Id 1949-
4001	a Drakulić, Slavenka, Id 1949-
4001	a Drakulić, Slavenka, Id 1949-
4001	a Drakulić-Ilić, Slavenka, Id 1949-
4001	a Ilić, Slavenka Drakulić-, Id 1949-
4001	a Drakulić Ilić, Slavenka, Id 1949-
4001	a Ilić, Slavenka Drakulić, Id 1949-
670	a Das Liebesopfer / Slavenka Drakulić ; aus dem Kroatischen von Astrid Philippsen. Berlin, 1997.
670	a Smrtni grijesi feminizma : ogledi o mudologiji / Slavenka Drakulić-Ilić. Zagreb, 1984.
670	a Moja metoda / Jane Fonda ; fotografije Steve Schapiro ; s engleskog prevela Nada Paliković ; [predgovor Slavenka Drakulić Ilić]. Zagreb, 1983.
670	a Mirko Ilić: Sex & lies : Moderna galerija, Studio "Josip Račić", Zagreb, 16. 4. - 14. 5. 2002. / [predgovor Slavenka Drakulić, Steven Heller ; prijevod na engleski Graham McMaster ; fotografija Luka Mjeda]. Zagreb, 2002.
670	a Vizitë Ciceron ... / Slavenka Drakulić ; [prevela edlira Hoxholli... et al.]. Tiraan, 2011.
670	a Teloto na nejinoto telo : prikazni za dobrinata / Slavenka Drakulić ; [prevod od hrvatski jazik Nikola Madžirov]. Skopje, 2011.
670	a Shija e një burri / Slavenka Drakulic. Konica, 2001.
670	a Hrvatska enciklopedija online [citirano: 7. 4. 2015.] b Drakulić, Slavenka
670	a Wikipedija [citirano: 15. 5. 2015.] b Slavenka Drakulić
6780	a Hrvatska književnica, publicistkinja. Rođena 4. 7. 1949. u Rijeci.
8564	u http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=16169 y Hrvatska enciklopedija online (Drakulić, Slavenka)
8564	u http://hr.wikipedia.org/wiki/Slavenka_Drakulić y Wikipedija (Slavenka Drakulić)

Slika 2. Primjer testnog zapisa NSK

Umjesto zaključka

Važan dio normativne baze podataka jedne zemlje čine njezini nacionalni autori. Prikazom knjižničnih podataka kao povezanih podatka povećava se globalna

interoperabilnost knjižničnih podataka na *webu*. Moguće strukturiranje preglednih zapisa korištenjem navedenih polja odrazilo bi se na postizanje dosljednosti u izradi preglednih zapisa, katalogizatorima bi se olakšalo unošenje podataka, izbjeglo bi se opisno pisanje biografskih podataka, omogućilo bi se unošenje identifikatora koji bi osigurali bolju povezanost preglednih zapisa u drugim sustavima.

Dodjeljivanjem jedinstvenih identifikatora i novim načinom strukturiranja podataka u skladu s IFLA-inim konceptualnim modelima, pregledni su zapisi korak bliže brzorastućem svijetu semantičkoga *weba*.

Ujedno, sve navedeno pronalazi uporište u Strategiji NSK: 2016-2020. u točki 2. 3. Uspostava nacionalne normativne baze podataka na *webu* gdje se navodi da „knjižnica ima dugu tradiciju sustavne i standardizirane izgradnje normativne baze podataka za imena. Međutim, u Republici Hrvatskoj zamjetne su prepreke u jednoznačnoj identifikaciji autora pa, prema tome, i njihovih djela zbog nepostojanja jedinstvene normativne baze podataka. Neujednačenost preglednih zapisa priječi kvalitetno povezivanje podataka, kvalitetnu provedbu projekata koji se temelje na korištenju podataka o autorima te opsežnije sudjelovanje u međunarodnim bazama podataka o autorima. Radi prevladavanja toga stanja, Knjižnica će uspostaviti nacionalnu normativnu bazu podataka s jedinstvenim identifikatorima radi osiguranja središnjega mjesta za preuzimanje podataka o autorima u ostalim hrvatskim knjižnicama i baštinskim ustanovama, uključivanja hrvatske normativne baze podataka u semantički *web* te bolje povezanosti i dostupnosti podataka o autorima i njihovim djelima krajnjim korisnicima na webu.“²¹

Uporište je i u samoj Strategiji hrvatskoga knjižničarstva: 2016.-2020., mjera 2.2. Funkcionalno povezati izvore i usluge u nacionalnome knjižničnom sustavu, gdje se navodi da je u okviru ove mjere potrebno uspostaviti nacionalnu normativnu bazu s jedinstvenim identifikatorima.²²

²¹ Strategija NSK 2016. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu : 2016.-2020. Str. 22. URL: <http://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2012/01/Strategija-NSK-2016.-2020..pdf> (2016-11-3)

²² Usp. Nacrt Strategije hrvatskog knjižničarstva 2016. - 2020. URL: <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=1850> (2016-11-3)

Literatura:

Cristán, Ana Lupe. RDA Special Topics : RDA Elements in Name Authority Records (NARs) : MARC 21 fields. URL: https://www.loc.gov/aba/rda/source/special_topics_elements_NARs.ppt (2016-02-18)

Getliher, Danijela ; Knežević Cerovski, Ana. Međunarodni standardni broj imena (ISNI) u kontekstu normativnog nadzora. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske. ISSN 0507-1925. 57 (2014), 1/3 ; str. 37-50.

ISBD : međunarodni standardni bibliografski opis / preporučila Skupina za pregled ISBD-a ; odobrio Stalni odbor IFLA-ine Sekcije za katalogizaciju ; [s engleskog prevela i predgovor napisala Ana Barbarić]. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2014.

Knežević Cerovski, Ana ; Pancirov, Petra. Normativna baza NSK danas. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 58, 1/2(2015), str. 175-188.

MARC 21 Format for Authority Data (Network Development and MARC Standards Office, Library of Congress). URL: <https://www.loc.gov/marc/authority/ad1xx3xx.html> (2016-02-18)

Moulaison, Heather Lea. Authorities in Post-RDA Library Systems : A Case Study. // IFLA WLIC 2014, 16-22 August 2014, Lyon, France. URL: <http://library.ifla.org/821/1/086-moulaison-en.pdf> (2016-02-18), str. 2.

Nacrt Strategije hrvatskog knjižničarstva 2016. - 2020. URL: <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=1850> (2016-11-3)

Strategija NSK 2016. - Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu : 2016.-2020. URL: <http://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2012/01/Strategija-NSK-2016.-2020..pdf> (2016-11-3)

Štrbac, Dušanka ; Vujić, Mirjana. Pravilnik za predmetni katalog. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 2004.

Uvjeti za funkcionalnost autoriziranih podataka : konceptualni model / uredio Glenn E. Patton ; [priredila] IFLA-ina Radna skupina za Uvjete za funkcionalnost i obrojčivanje zapisa autoriziranih podataka (FRANAR), završni izvještaj, prosinac 2008. ; odobrili stalni odbori IFLA-ine Sekcije za katalogizaciju i Sekcije za klasifikaciju i indeksiranje, ožujak 2009. ; [s engleskog preveo Tomica Vrbanc]. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010.

Verona, Eva. Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1986- .